

Věčný mír pro Arménii, Náhorní Karabach i Republiku Arcach

Když člověk dospěje k nějaké myšlence, která se zdá neuskutečnitelná, a má motivaci, jak k ní dospět, tak pořád přemýšlí, jak by to šlo nejlépe realizovat. Přesněji, jakmile se dostanu já osobně do nějakého myšlenkového rámce, už jej těžko opouštím. Nejprve jsem zjišťoval možnosti a dával dohromady kontakty. Potom jsme já a moji známí kolegové novináři dostali nabídku, a v tu chvíli jsem začal s realizací cesty do Arménie, Náhorního Karabachu a nezávislé Republiky Arcach. Cíl byl jediný, přivést aktuální poznatky skutečností, které tam probíhají od politických procesů až po následky 44denní války. Byla to, co se týče přípravy, velmi těžká mise. Z České republiky byli na těchto místech jen čtyři novináři. Dvě reportérky z České televize, jeden reportér z Českého rozhlasu a já. Dovezl jsem spousty materiálu, výpovědí, rozhovorů, fotografií a video reportáží. Dokonce i takové, které pro jejich zvrácený obsah z etických důvodů nikdy nezveřejním.

ARMÉNSKÁ GENOCIDA

Obrázek z památníku Arménské genocidy. Arménská genocida je souhrnné označení pro vyvražďování přibližně 1,5 milionu Arménů Turky během let 1915 až 1918. Podle některých názorů jde o první novověkou genocidu - nezaměřenou na božensky - v Evropě a jejím bezprostředním okolí. Genocidou v Evropě byly předtím zátky francouzských vojsk proti Sasům, likvidace albígenských a jim příbuzných náboženských hnutí, likvidace Maurů a Morisků ve Španělsku, pogromy proti Židům v řadě evropských zemí. Podobné genocidy prováděli Turci v tomto období v Řecku a v Íránu na místním obyvatelstvu. Začátek Arménské genocidy je každoročně připomínán 24. dubna.

NÁHORNÍ KARABACH

Náhorní Karabach je území o rozloze 4400 km², z jehož cca 145 000 obyvatel je momentálně cca 95 % Arménů. Metropolí oblasti je Stěpanakert. Arménie a Ázerbájdžán vedou o toto území dlouholetý spor, který v 90. letech 20. století vygradoval v regulérní válečný konflikt. V současné době se Náhorní Karabach a přilehlý Lačinský koridor nacházejí pod vojenskou kontrolou Arménie. Republiku Arcach - vyhlášenou místními Armény na území Náhorního Karabachu a zabírající 16 % ázerbájdžánského území - mezinárodně nikdo neuznal. Ačkoliv je od 12. května 1994 formálně vyhlášeno příměří, k přestřelkám dále dochází a od roku 2015 se na bojiště vrací i těžká technika.

Náhorní Karabach se rozkládá v jihovýchodní části Malého Kavkazu. Na severu se nachází hřbet Murovdag (nadmořská výška do 3724 m), v centrální části, na západě a na jihu pak Karabašský hřbet (do 2725 m). Na severovýchodě a východě je rovina.

MIROTVORCI

Mírotvorci, česky Mírotvůrci, je obecné i formální označení pro mírová vojska Ruské federace. Mám takový poznatek, který je přitom zcela logický. V celém Náhorním Karabachu, tam, kde probíhala válka, jsem zaznamenal hlubokou vděčnost Ruské federaci, která poskytla pomoc jak vojenskou, tak humanitární. Vděčnost a úctu jsem viděl u obyčejných lidí na ulici, vojáků, úředníků, lidí na tržišti, v obchodech, kostelech, u církevních hodnostářů i u nejvyšších zástupců Republiky Arcach. Jiná situace byla v hlavním městě Arménie Jerevanu, kde neprobíhaly boje. Tam to bylo složitější a názory podléhaly aktuální politické situaci. Jedni byli prorůští a tvrdili, že jako jediní Arménii pomohli, druzí byli prozápadní a ti většinou stáli za premiérem Arménie Pašinjanem.

BOMBARDOVÁNÍ STĚPANAKERTU

Během války padaly bomby v případě Stěpanakertu především na civilní objekty. Důvod byl zejména psychologický: aby arménská strana přijala podmínky ázerbájdžánské strany. Ostřelovány byly školy, nemocnice tržiště, obytné domy, hlavní třídy, a viděl jsem zasažené i hlavní generální vojenský štáb.

NEZÁVISLÁ REPUBLIKA ARCACH

Po příjezdu do nezávislé Republiky Arcach a hlavního města Stěpanakertu, jsme si ani nestihli v místním hotelu odložit a už jsme absolvovali rozhovory s běženci. Byly to neuvěřitelné příběhy, ve kterých hlavní roli hráli především civilisté. Na snímku je dvanáctičlenná rodina, která musela svůj domov opustit kvůli náletům bojových dronů. Nestihli si sebou vzít vůbec nic.

NORAVANK

Noravank je arménský klášter, který doslovně znamená »nový klášter«. Pochází ze 13. století a leží 122 km od hlavního města Arménie Jerevanu v úzké roklí na břehu řeky Amaghu, nedaleko města Yeghegnadzor v Náhorním Karabachu. Soutěska je známa svými vysokými, strmými, cihlově červenými útesy přímo naproti klášteru. Klášter je nejlépe znám svým dvoupodlažním kostelem Surb Astvatsatsin (Svatá Matka Boží), který umožňuje přístup do druhého patra úzkým kamenným schodištěm vyčnívajícím z povrchu budovy, což je jeden z úplně prvních příkladů konzolové architektury. Ve 13.–14. století se klášter stal sídlem syunikových biskupů a následně významným náboženským a později kulturním centrem Arménie úzce spjatým s mnoha místními studijními místy, zejména se slavnou univerzitou v Gladzoru. To místo je ve svém tichu a chladu kouzelné. Je zde evidentní patina duchovního života takměř tisíc let nazpět. Má železitě červené zbarvení a zdejší atmosféru hned tak jinde nenajdete. Snad podobnou jsem zažil ve starých antických a římských chrámech. Byl jsem rád a obohacen tím, že jsem měl tu možnost tato místa navštívit.